

Кузнецов В.Є.,
студент,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник : Білоусов В.М., ст.арший викл.

ОСОБЛИВОСТІ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ТА СУМІЖНИХ ПРАВ

Авторське право – сукупність прав, які виникають та належать автору або його правонаступникам у зв'язку із створенням або використанням твору літератури, науки, мистецтва . Порядок реалізації авторських та суміжних прав регулюються Законом України "Про авторське право та суміжні права". На підтвердження цих прав автору видається авторське свідоцтво – документ, що закріплює авторське право. Автором може бути лише фізична особа, за результатами інтелектуальної діяльності якої створено відповідний твір [2, ст. 1]. Авторським правом охороняються обнародовані та необнародовані твори, незалежно від їх призначення, жанру, обсягу, мети, а також способу відтворення, які виражені в усній, письмовій чи іншій формі. Охороняється лише за наявності свідоцтва. Не охороняється авторським правом повідомлення про новини, поточні події, що мають ознаки звичайної прес інформації, результати народної творчості і офіційні документи, що видаються державою [1, ст. 434].

З авторського права впливають майнові та немайнові права автора. Якщо автор працює за наймом, то авторське право належить йому, а виключне право використання твору належить наймачу (напр.: майстерня і працюючі в ній художники). Авторське право діє протягом 70 [1, ст. 446]. Майнові права переходять у спадщину, а особисті немайнові права – ні. Авторське право може бути передано самим автором іншим особам. Автор чи інша особа, що має авторські майнові права, може видати сторонній особі ліцензію на використання твору. Ця ліцензія буває двох видів: 1) виключна (право на використання має одна особа); 2) невиключна (право на використання мають декілька осіб). Передача авторського права або видача ліцензії оформлюється авторським договором. Особа, яка має авторське право, для сповіщення про свої права може використовувати знак охорони свого авторського права ©. Він розміщується на кожному примірнику твору, потім ім'я та рік першого обнародування.

Суміжні права – це права виконавців на результати своєї творчої

діяльності, права виробників фонограм, та організацій мовлення [3, с. 341]. Виконавці здійснюють свої права за умови дотримання прав авторів виконуваних творів. Виробники фонограм та організації мовлення повинні дотримуватися прав авторів і виконавців. Суміжні права позначаються також значком ® на всіх примірниках відповідного твору, імені або найменуванні особи, що має суміжні права, і року першого обнародування. Виконавцям належить виключне право дозволяти чи забороняти публічне повідомлення їх виконань, фіксацію на матеріальному носії, передачу в ефір і по проводах своїх виконань, відтворювати і розповсюджувати ці фонограми. Виключні права виконавців можуть передаватися іншим особам на підставі договору, в якому визначаються спосіб використання виконань, розмір і порядок виплати винагороди, термін дії договору і використання виконань тощо.

Виконавцям також можуть належати: 1) право на згадування його ім'я в зв'язку з використанням його виконання; 2) право на охорону свого виконання від спотворення та інше. Права виробників фонограм: 1) право дозволяти або забороняти відтворення та розповсюдження примірників цих фонограм; 2) право на переробку (забороняти чи дозволяти переробку) [2, ст. 38]. Права виробників фонограм можуть передаватися іншим особам на підставі договору. Організації мовлення мають виключне право дозволяти чи забороняти публічне сповіщення своїх програм в ефір або по проводах, також публічного сповіщення у місцях с платним входом.

Допускається без угоди виробників фонограм і виконавців, записаних на таких фонограмах, але з обов'язковою виплатою винагороди: 1) публічне виконання фонограми; 2) сповіщення фонограми в ефір; 3) передачі фонограми по проводах. Права виробників фонограм охороняються протягом 50 років після першого обнародування фонограми [2, ч. 2 ст. 44]. Якщо не було обнародувано – з моменту першої фіксації.

Література

1. Цивільний кодекс України. – К. : СПД Кудряшова Л.В., 2012. – 385с.
2. Закон України "Про авторське право та суміжні права" від 23.12.1993 № 3792-ХІІ // ВВР.- 1992.- № 13. – Ст. 64.
3. Дзера О.В., Кузнецова Н.С., Майданик Р.А., Цивільне право України: підручник / О.В.Дзера, Н.С.Кузнецова, Р.А. Майданик //– К. : Юрінком Інтер, 2010. – 1176 с.